

Algunes de Queralt

Hi vaig néixer predestinat, quan la mare m'esperava, el meu pare estava tallant la fusta de la que fora imatge de la Mare de Déu de Queralt que, salvada de la guerra, encara avui dia és a l'església dels framenors de Berga.

El bisbe m'havia dit que m'enviava a Queralt, però que m'ho guardés callat. I m'ho vaig guardar callat. Però a la levítica solsonina hi funciona la confidència misteriosa com enlloc més del món.

El dilluns de Pasqua Granada fèiem una sortida amb els estudiants. Podien triar el lloc i em van dir que a Queralt. Al botavant el secret. No es van aturar a ací, van dir-me que, amb el camió, m'hi pujarien els mobles i els llibres. Trastes que van esperar-me allà fins al 5 de juliol del 1958.

Jo poc sabia res del Santuari ni de com funcionava.

Allò era un condomini indivís del Bisbat de Solsona i l'Ajuntament. Jo no hi pintava res, el Patronat el feien el Rector de Berga i l'Alcalde. I era allò de *"el uno por el otro la casa sin barrer"*, calia resoldre l'abastiment d'aigua des de la font del Perdigall. Problemes. L'Ajuntament hi posava la meitat, el Bisbat l'altre, però el Bisbat no tenia quartos. Així la vaig ballar durant anys.

Ho vaig començar a tocar la mateixa nit d'aquell dia de juliol, dormint amb el matalàs a terra, va espetegar una tempesta, el telèfon semblava un castell de focs, es va encendre una biga que vaig apagar amb una tovallola molla. La casa retronava. Vaig entendre perquè en més d'un caseriu gran, noble i revellit d'Anglaterra o Escòcia creien en fantasmes.

Les estances del capellà no eren precisament de cap estrella Michelin. Si em vingués la de dutxar-me ho havia de fer al safareig remullant-me amb un pot. La mare dormia calenta gràcies a la primera estufa de butà que hi hagué a la comarca, jo dormia amb el nas fent de periscopi entre les mantes, estant a quatre sobre zero.

No em vaig pas queixar, sentia una veneració pel capellà que havia deixat l'estada, era un home gran i no se'm va queixar. Fet

i fet em deia que les velles rectories que prou coneixia eren del mateix tirat. D'altra banda la mare i jo ja havíem passat sis anys en la casa esgalabrada de Matadepera. No ens hi vam fer estranys. A porta closa i amb uns ritus misteriosos, la mare es rentava "tota jo". Hi érem feliços.

A l'estiu venia una bona gent que, carregant virolais, tenia tremp d'espartans. De tant en tant queia un tempanell, a la tia Mercedes, senyora molt senyora de Terrassa, li va caure al damunt l'armari de l'habitació. Però, per sort, la baluerna va quedar aturada pel davantal del llit. En diria moltes i moltes més. Però viure a Queralt valia tant la pena que ni ens planyíem.

Val a dir que l'església anava bé, quan vaig arribar, una junta que feia el cas ja havia encarregat l'altar, pensant que quan jo arribés ja m'ho trobaria engegat.

Mentrestant, amb els anys, Queralt s'enrunava i ningú no feia res, fins que se'm va encendre la bombeta. L'hostatgeria fóra de l'Ajuntament, l'església de la Parròquia. El secretari Sánchez Isac, la Trini Mas i un servidor vam preparar els pactes, signats solemnement a la Casa de la Ciutat. La signatura no va valdre hi havia ficat la mà el notari don Eulalio i l'havia deixat invàlida.

La banda de la Parròquia va endegar-se. Malauradament la mare ja era morta, hauria pogut dutxar-se. El Josep Vila i la seva dona, la Conxita Santamaria entraren d'ermitans i mai no els pagarem prou què han fet pel santuari. Tampoc mai no agraïrem prou com van posar-hi el coll els de la junta. En Sensada, en Santandreu, en Riba i l'arquitecte Lluís Boixader. Al deixar Queralt, l'església era tota una altra, començant per la façana i el campanar, obra d'en Coderch, un dels millors arquitectes del segle XX.

Però el més bell record que tinc de Queralt no són pas les obres, és el de la gent que em venia a la casa oberta a qui vingués. Al pis vell hi vam arribar a dormir una trentena, a casa mai no vaig estar sol. Ep. Em venia gent que més tard faria remor a

la política. Jo mai no he fet ni faré política i menys de partit.

Cada dia fou glòria. Amb l'ajuda del Pep Espar i dels de la junta, vam inaugurar prop del campanar una sala per acollir-hi gent. A missa hi va venir el president Pujol amb domna Marta. Cada setmana vaig tenir ple aquell lloc tan escaient d'acollida.

Fou un altre cinc de juliol quan el bisbe Deig em va dir que havia de deixar Queralt. No em va costar d'obeir, encara que no em vingués de gust. Però, contràriament a com pot semblar no vaig fer mullader, el feren d'altres.

Ja fa anys que en sóc fora, Queralt se m'ha tornat enyorança en pau. No en tinc cap neguit. Però em dol tant de veure que s'estiguin tornant runa les ruïnes del castell de Guillem de Berguedà i tantes hores de quietud com trobaven en aquell cim la bona gent que hi feia estada o passada. I sobretot els veritables amos de Queralt que són la gent de Berga i rodalies.

Des dels salzes de Gósol, em surt el plany semblant a aquells de Babilònia. Ep. No ens posem tràgics que a Queralt encara hi ha la Mare de Déu amb l'oreneta i temple ben curat.

Hauria d'acabar i no acabo.

Vaig per la famosa història de la carretera, el Franco i el funicular.

Em sap greu perquè pot semblar que em posi plomes que no em toquen, però l'alcalde Noguera no va ser per a res en l'endegament de la carretera.

La cosa va anar així.

De tant en tant, veia passejant per Queralt un bon home, a cops sol, a cops amb la senyora. Era l'Ibáñez Freire, el governador civil d'aquells anys, amb els maldecaps de la caputxinada i d'altres remogudes. Dit de pas l'home fou ministre de governació en aquells dies a mitja *transición*. Ho deixo, el cas és que, venint per Queralt ens férem amics. L'home en deuria tenir els nassos plens, mai no vam parlar de política, pujava a Queralt per airejar-se. Al cap d'un temps em va emprendre:

—Padre, *querria dejar en Queralt un recu-*

erdo de mi paso por el Gobierno Civil. Dígame lo que le falta a la Iglesia.

—*La carretera, Señor.*

—*Pero yo hablaba del templo*

—*La carretera. El templo no importa tanto como la carretera.*

—*Padre, tendrá la carretera antes de un año.*

La tarda de la Patum d'aquell any, em va pujar tot el ferro. Capità general, Governador i secretari del President de la Diputació perquè el marquès de Castellflorit no podia pujar a les altures.

Vaig allargar-me sobre Queralt, la gent de Berga i el seu santuari, però vaig acabar dient que pujaven molts de fora i de totes les bandes del país. I li vaig demanar la carretera. Era cosa de la Diputació, el marquès era a baix, el secretari va arrufar el nas. Però algú va saltar que l'aïtal Diputació tenia un fons de reserva. El Capità general va dir que carretera i carretera va ser.

Per acabar aquell dia gloriós el Vicente Hontangas, a escopeta, va atrapar uns xicots que havien pispat els diners de l'escolanet. Vaig acompanyar-los davant del brigada dels civils. No sé si tenia *el alma de charol i de plomo la calavera* però va tractar-me bé els nois. Fent l'*atestado* em va demanar:

—*Padre cuanto cree que se le han llevado.*

—*Unas ciento cincuenta pesetas.*

—*Padre, no me joda, que por eso no habría caso.*

Ho vam arreglar a les bones. Vaig convidar la trepa a menjar canelons, però no em van venir.

Tornant a la carretera.

Van anar de pressa, endemés del pàrking de dalt feren el de baix. Obra llesta amb enginyer i governador. Aquest va preguntar:

—*Y cómo se sube desde aquí hasta arriba?*

—*Pues a pié*

—*Y si viniera el Caudillo, también a pié.*

Així va començar la gresca del funicular. L'endemà mateix ja tenia l'enginyer enginyant-se-les per fer un funicular. Va triar un pendent atararat on tots sabem. Les cabines eren dues de soldades i tretes d'una grua del port de Barcelona.

La tracció del traste era directa. La baluerna engegava de patac i els viatgers anaven de cap al vidre. Coronels, generals, *quefes* dels civils, polis d'uniforme, polis de la secreta i de més il·lustres en sortien amb el cop de cap dient-se preocupats:

—*Esto no arranca con suavidad.*

A veure si el Caudillo se'n feia la closca. Fins que el mecànic, un entès sense títol universitari, però amb ofici, em va dir com si fos un secret:

Ho arreglarem amb un singlotet.

Misteris de las mecànica, en comptes de la patacada, l'enginy feia tres copets com si estossegués. El mecànic se les prometia felices.

Quan vingui aquell home hauré fotut el camp.

Li vaig dir que malament rai.

Quan va venir aquell home, el mecànic era a la cabina de dalt vigilat per un coronel i un capità dels civils.

Foren dies de gent grossa. Quan menys t'ho esperaves en trobaves algun amb bigotis i estrelles. Com feia el cas, va pujar el

hores. Fins que ja hi vam ser. L'home va pujar pel funicular, el funicular va fer bondat. Rera d'ell hi venien almenys tres ministres. El López Rodó, un senyor ben educat, el Silva Muñoz, amb cara de mussol i el Camilo Alonso Vega que feia ganya de viure a les quimbambes.

El *Caudillo* va entrar *bajo palio*, el bisbe Bascuñana li va engaltar el sermó oficial amb allò del *dedo de Dios*, els frares de Berga van cantar una salve. L'home va pujar al cambril. Va entrar a la sagristia a signar. I va baixar del santuari a peu, mirant el paisatge.

BENIGNE RAFART

famós Creix de la poli per saber-ne de mi preguntant-ne al Vicente Hontangas.

I va venir el dia.

Mot d'hora van arribar els bastaixos penjant banderes a llocs inversemblants. Banderes a fora i catifa de corredor a l'església. Cada *quefe* que arribava, preguntava què de la catifa. I ho vaig saber. Al Franco els posaven fora de polleguera les catifes arrugades. Sempre serem canalla.

El poli de la secreta va voler donar la volta sencera al santuari, veient com la muntanya, a tocar l'església es despenjava avall, ho va deixar. Un gran *quefe* dels civils va posar els seus al carener de la muntanya, amb el meu consell. Al capità de la guàrdia personal de Sa Excel·lència li havia fet un plànol marcant-li ells llocs de guàrdia. Em va mirar sorprès.

—*Padre, usted ha hecho la mili.*

M'aturo perquè el *fandango* va durar

Ens havíem lliurat d'una i bona. Els tres ministres baixaven pel funicular quan, a mig baixar, la maquinota va dir que prou. Llàstima que ja no hi havia fotògrafs. Els tres ministres baixaven de quatre grapes i de cul a reres fins a baix.

Abans de mitja hora d'acabar-se la gresca, a Queralt no hi quedaven ni banderes, ni *palios*, ni estores, ni catifes.

Quedava, però, el funicular. Al cap d'un parell de dies estava arreglat i funcionava. El Franco havia vingut per sant Jaume el 25 de juliol. El primer de setembre van tancar el funicular. Una cosa més allà dalt rovellant-se.

Fa anys que sóc fora de Queralt.

No en volia pas escriure aquesta tirallonga per sentir-me aprop el pas de l'oreneta volant. El sentiré sempre, però en pau.

Mossèn Ballarín